

Seksjon for grønn omstilling KLD

Vår referanse: 2024/75633-1

Saksbehandler: Silje Østerbø

Dato: 3. mai 2024

Deres ref.:

Innspill til ny styringsavtale for Enova

I forbindelse med at det skal inngås ny fireårig styringsavtale med Enova har KLD gjennomført innspillsmøte og gitt mulighet for å komme med skriftlige innspill. Klimaetaten i Bergen kommune takker departementet for muligheten. Helt innledningsvis vil vi trekke frem at avtaleperioden som styringsavtalen skal gjelde for vil være avgjørende for å nå vedtatte klimamål. Derfor mener vi at det er viktig at styringsavtalen sikrer at det overordnede ambisjonsnivået trappes opp og at den fremtidige avtalen:

- 1) Støtter overgangen til lavutslippssamfunnet** ved å:
 - Beholde overgangen til lavutslippssamfunnet i 2050 som hovedmål for å unngå innlåsningseffekter. Overgangen til lavenergiamfunnet bør inkluderes.
 - Tydeliggjøre Enovas rolle og ansvarsområde i nødvendig utrulling av klima- og energiteknologi.
 - Sikre mer langsiktige og forutsigbare virkemidler, og legge til rette for samordnede virkemiddelpakker.
- 2) Omfatter kompleksiteten i klimaomstillingen** ved å:
 - Prioritere energi- og ressursforbruk i tillegg til direkte utslippskutt gjerne i form av egne delmål og KPI-er.
 - Tone ned fokuset på konkrete produkter og løsninger for å gi rom for innovasjon og utvikling av verdikjeder, systemer og prosesser.
- 3) Sikre tillit til klimaomstillingen og til virkemiddelapparatet** ved å:
 - Sikre at husholdningene mottar en noe større andel av midlene.
 - Legge bedre til rette for en rettferdig klimaomstilling.
 - Sikre åpenhet og transparens i Enovas forvaltning og mer dialog og medvirkning.

Støtte overgangen til lavutslippssamfunnet

Enova kan og bør spille en avgjørende rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet, og har helt andre finansielle muskler og forutsetninger enn en del andre offentlige aktører som kommuner og fylkeskommuner. Klimaetaten i Bergen kommune støtter at avtalen skal fokusere på det langsiktige klimamålet i 2050 for å unngå at Enova bidrar til å finansiere utviklingen av løsninger som ikke bare er uforenelige med 2050- målet, men som også kan gjøre det vanskeligere å nå det. Vi håper at dette videreføres i avtalen. Det er imidlertid vår vurdering at sammenhengen mellom klimaomstillingen og mest mulig effektiv energibruk ikke er godt nok kommunisert i målsettingene til den gjeldende avtalen, og at overgangen til et energismart lavenergiamfunn bør inkluderes.

På tross av at mye klima- og energismart teknologi er tilgjengelig ser vi at innføringen går for sakte til at vi vil nå vedtatte klimamål i 2030. Dette handler ikke om mangel på teknologiske løsninger, men om at det må tilrettelegges bedre for at viktige klimatiltak gjennomføres i langt større skala. Stortinget har ved flere anledninger kommet med tilleggsbevilgninger og tilleggsavtaler, og vår vurdering er at styringsavtalens tydelige presisering av at Enovas mandat er knyttet til innovasjon og tidligfase implementering kan komme i veien for en raskest mulig omstilling.

Her mener Klimaetaten i Bergen kommune at styringsavtalen med fordel bør endres. Det er mulig å se for seg at markedsintroduksjon tones noe ned i avtalen, eller at avtalen tydeligere definerer hvor stor andel av midlene som skal benyttes til teknologiutvikling og markedsintroduksjon, eller at Enova gis tydeligere ansvar for måloppnåelse innenfor ulike sektorer.

Det er også et behov for mer langsiktighet, forutsigbarhet og langt bedre samordning av virkemiddelapparatene hvis vi skal lykkes i klimaomstillingen. Dette mener vi at styringsavtalen må reflektere. Hvis Enova utelukkende skal ha ansvar for markedsintroduksjon, må statens andre virkemidler koordineres og settes sammen på en langt mer helhetlig og strategisk måte enn i dag. Vår vurdering er at dette vil være krevende å få til på kort sikt og at det derfor er viktig at det i styringsavtalen defineres et større handlingsrom for Enova.

Omfatte kompleksiteten i klimaomstillingen

Enova har bidratt til realisering av viktige prosjekter og introduksjon av viktige teknologier og løsninger, og styringsavtalen har et sterkt fokus på utvikling og introduksjon av klimasmarte produkter og løsninger. Slik vi ser det er det en del utfordringer med dette perspektivet, særlig fordi det begrenser virkemiddelapparatet til å jakte etter nye teknologiske løsninger eller innføringen av nye produkter, samtidig vil det frem mot 2030 være et stort behov for elektrifisering og andre former for nullutslippsløsninger.

I sirkulærøkonomien, som er helt avgjørende for at Norge skal nå både klimamål og sikre en mest mulig effektiv ressursbruk, kan dette litt snevre fokuset være utfordrende. Her kan eksempelvis innovasjonen ligge i utviklingen av en verdikjede eller som en del av produksjonsprosessen. Dette gjør også at barrierene og utfordringene gjerne er annerledes enn ved introduksjon av nullutslippsteknologi.

Klimaetaten i Bergen kommune mener derfor at styringsavtalen kan utvide fokusområdet noe, og vi vil særlig peke på energi og ressursforbruk som områder som bør kunne prioriteres. Innenfor energi vil vi være opptatt av en styrket satsing på energieffektivisering og utviklingen av lokale, fleksible energisystemer og tjenester. I tillegg vil utviklingen av Enovas rådgivningstjeneste og oppfølging av energimerkeordningen sentralt. Både solenergimålet (8TWh) og målet om energieffektivisering (10 TWh) kan være sentrale indikatorer. Innenfor ressurseffektivitet kan indikatorer som avfallsreduksjon, ombruksgrad og materialgjenvinning være relevante.

Sikre tillit til klimaomstillingen og til virkemiddelapparatet

Med Enovatilskuddet introduserte Enova en effektiv og ubyråkratisk tilskuddsordning, som satt brukeren i sentrum, og mange enkeltmennesker og bedrifter drar nytte av at teknologi som Enova har bidratt til å introdusere er allemannseie. Samtidig har det vært en gjennomgående tendens at midlene som er disponert til energitiltak i boliger ikke har blitt brukt opp, og vi ser en del både motstand og mistillit i befolkning og bedrifter til klimaomstillingen, -tiltakene og ikke minst til Enova som virkemiddelapparat.

Skal vi skape aksept for omstillingen er det viktig at innbyggere og bedrifter blir med, og at vi har positive virkemidler som også treffer vanlige folk. Vi foreslår derfor at andelen midler som

er satt av til husholdninger og forbrukere i styringsavtalen økes, og at det i ordlyden presiseres at midlene skal gå til dette formålet i form av tilskudd.

I Bergen kommunes klimastrategi er en rettferdig klimaomstilling vesentlig. Dette er en tematikk som er relevant for alle i virkemiddelapparatet og vi mener at styringsavtalen bør inneholde formuleringer knyttet til prioritering av eksempelvis lavinntektsgrupper. Dette kan i praksis løses ved at lavinntektsgrupper innvilges en noe høyere støttesats.

Det er også behov for mer åpenhet knyttet til hvordan Enova gjør vurderinger og prioriteringer i sin tilskuddsforvaltning. Uten transparens og åpenhet svekkes tilliten. Som kommune hadde vi også satt pris på at styringsavtalen omtalte kommunene som en aktuell instans knyttet til koordinering med andre myndigheter. Her kunne KS være et naturlig bindeledd. I Bergen kommune hadde vi også satt stor pris på en åpen dialog med Enova knyttet til utviklingen og samspillet mellom nasjonale og kommunale virkemidler i klimaomstillingen.

Med hilsen
Klimaetaten

Stina Ellevseth Oseland - leder
Silje Østerbø - saksbehandler

Dokumentet er godkjent elektronisk.